

представники діючих суддів, що може негативно позначитися на ефективності роботи нових суддів.

Прийнятим законом змінено підхід до матеріального забезпечення суддів, істотно підвищено зарплати, завдяки чому в органи правосуддя зможуть прийти найбільш кваліфіковані кадри, що позитивно позначиться на якості правосуддя.

Отже, трирівнева система відпрацьована багатьма державами за довгі роки й обґрунтовано визнана оптимальною багатьма експертами та політиками. Три інстанції дають змогу належним чином забезпечити права учасників процесу на справедливий суд й одночасно встановлюють розумний строк розгляду справ, а єдина касаційна інстанція дасть змогу краще забезпечити принцип єдності судової практики.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

2. Судова реформа. Яким буде нове правосуддя в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://espresso.tv/article/2016/06/02/sudova_reforma_rochatok

3. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр

УДК 347.43:347.477.822 (043.2)

Шевчук А.В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ПРАВОВИЙ НАСЛІДОК ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Цивільно-правову відповідальність можна розглядати як застосування до правопорушника у разі вчинення ним протиправних дій або бездіяльності передбачених договором чи законом заходів державного примусу у вигляді додаткових цивільно-правових обов'язків майнового характеру (санкцій).

При з'ясуванні питання про цивільно-правову відповідальність саме як правового наслідку порушення зобов'язання слід звернути головну увагу на те, що ЦК вперше закріпив легальну дефініцію вини як умови цивільно-правової відповідальності (ст. 614 ЦК), визначаючи її через обставини, що свідчать про її відсутність [1]. Так, особа є невинуватою, якщо доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання (ч. 2 ст. 614 ЦК) [1]. Отже, вина у цивільному

праві – це невжиття особою всіх залежних від неї заходів для належного виконання зобов'язання або для запобігання заподіянню шкоди.

Відсутність вини, як правило, звільняє особу – порушника зобов'язання від відповідальності. Якщо порушення зобов'язання сталося з вини кредитора, суд відповідно зменшує розмір збитків та неустойки, які стягуються з боржника. Мова йде про ситуації, коли винним у порушенні зобов'язання є не тільки боржник, а й кредитор, тобто при наявності змішаної вини. Принцип змішаної вини полягає у тому, що при визначенні розміру відповідальності боржника враховується й вина кредитора. Традиційно ЦК закріплює презумпцію вини особи, яка порушила зобов'язання. Що ж стосується вини кредитора, то її наявність повинна доводитися боржником.

Вина потерпілої особи (кредитора) враховується й у випадках, коли боржник за законом або договором несе відповідальність незалежно від його вини. Поведінка кредитора може сприяти виникненню або збільшенню розміру збитків, завданих йому невиконанням зобов'язання (наприклад, невжиттям необхідних для даних обставин дій, відсутністю вказівки по розпорядженню своїм майном тощо). У цих випадках здійснюється перерозподіл відповідальності між боржником і кредитором [2, с. 168].

Сплату неустойки слід розглядати як правовий наслідок порушення виключно договірної зобов'язання й лише у тих випадках, коли цей обов'язок встановлено договором або актом цивільного законодавства. На доповнення до нормативного регулювання неустойки як способу забезпечення зобов'язання (статті 549 – 552 ЦК) ст. 624 ЦК встановлює правило про співвідношення збитків та неустойки [1]. Загальним правилом є кумулятивна (сукупна або штрафна) неустойка, яка підлягає стягненню у повному розмірі, понад і незалежно від відшкодування збитків. Таке врегулювання даного питання слід вважати вірним, оскільки за цих умов неустойка повною мірою виконує забезпечувальну функцію. Кумулятивна неустойка може мати значення відступного, якщо про це буде домовленість сторін, й потягне за собою припинення зобов'язання. Стаття 624 ЦК надає можливість змінювати загальне правило про кумулятивну (штрафну) неустойку лише договором, а не законом чи іншими актами цивільного законодавства. Залишилося законодавче неврегульованим питання про співвідношення збитків та неустойки, якщо предметом останньої є рухоме або нерухоме майно [1].

Відшкодування збитків є універсальною мірою цивільно-правової відповідальності, а отже, найпоширенішим правовим наслідком порушення зобов'язання, який застосовується незалежно від спеціального застереження про це у договорі чи законі.

Згідно зі ст. 623 ЦК боржник, який порушив зобов'язання, має відшкодувати кредиторів завдані цим збитки.

Відшкодування моральної шкоди передбачається ст. 611 ЦК у вигляді правового наслідку порушення зобов'язання [1].

Особливості субсидіарної відповідальності в аспекті правових наслідків порушення зобов'язання полягають у тому, що правове становище боржників (а на стороні останнього має місце множинність) є неоднаковим, внаслідок існування основного та додаткового (субсидіарного) боржника. Субсидіарний боржник несе додаткову відповідальність за порушення зобов'язання основним боржником, а не зобов'язується виконати обов'язок останнього у натурі. Отже, у таких випадках правильніше було б вести мову не про субсидіарне зобов'язання, а про субсидіарну відповідальність.

Субсидіарна відповідальність є додатковою до відповідальності основного боржника, тим самим вона забезпечує задоволення вимог кредитора у разі порушення зобов'язання. Існування поряд з відповідальністю боржника додаткової (субсидіарної) відповідальності іншої особи може встановлюватися договором або законом [3, с. 275].

Субсидіарний боржник несе відповідальність за тими ж правилами, що й основний боржник. У зв'язку з цим він може висувати проти вимог кредитора ті ж заперечення, що й основний боржник (винятком є заперечення своєї вини за порушення зобов'язання у випадках, коли вона не є необхідною умовою субсидіарної відповідальності).

Література

1. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15

2. Цивільне право України: підручник у 2 кн. / О. В. Дзера, Д. В. Боброва, А. С. Довгерт та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 683 с.

3. Цивільне право України. Академічний курс: підручник у 2-х т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – Т. 1. Загальна частина. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 639 с.

УДК 347.44(043.2)

Шило С. В., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В.М., старший викладач

ВІДМІННІСТЬ МІЖ ПОНЯТТЯМИ «ДОГОВІР», «УГОДА» ТА «ДОМОВЛЕНІСТЬ» В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Законодавча дефініція договору зазнала певної критики з боку цивілістів-науковців у зв'язку з відсутністю в ньому категорії «правочин», яка замінила категорію «угода». Зокрема, на думку С. М. Бервено,